

Te huaketo o te KOWHEORI-19 me ngā tohumate

He aha te KOWHEORI-19

He mate korona hou te KOWHEORI-19 ka pā pea ki ō pūkahukahu me ō arahau. He maha ngā momo mate korona e puta ai ngā māuiuitanga pēnei i te maremare noa iho nei.

Ko ētahi o ngā tohumate o te KOWHEORI-19, ko te:

- maremare e hou ana, e kino kē ake ana rānei
- kirikā kāore e iti iho ana i te tohuru e 38 (38°C)
- huatare o te manawa
- mātihetihe me te ihu hūpē
- korenga o te ihu e rongono ana i te kakara

Ina pāngia koe e ēnei tohumate, ehara pea i te mea kua āta pāngia koe e te KOWHEORI-19.

Tērā pea kua pāngia kētia koe e tētahi mate e hōrapa ake ana, pēnei i te maremare, i te rewharewha rānei.

Ko te huatare o te manawa tētahi tohu pea te pūkahu kakā, ā, me mātua tiro tiro e te tākuta.

Nga tohumate kaore e pera rawa ana te hōrapa

Tērā pea kua pāngia ētahi tāngata e ngā tohumate kāore e pērā rawa ana te hōrapa, pēnei i ēnei noa iho nei, i te:

- kirikā
- tikotiko
- mähunga ānini
- uaua mamae
- whakapai ruaki me te ruaki
- rangirua me te hōhā.

Te rere mā ngā kōpata

Ka rere te KOWHEORI-19 mā ngā kōpata i tētahi tangata ki tētahi atu. Ka pāngia e te tangata mā ō rātou karu, mā ō rātou ihu, mā ō rātou waha hoki. Ka maremare ana rānei, ka matihe ana rānei, ka kōrero ana rānei tētahi kua pāngia e te mate, ka rere atu pea i a ia ngā kōpata kei roto rā te huaketo. He rahi rawa ēnei kōpata kia roa tonu te rere i te takiwā, nō reira ka tau ki runga i ngā mata huri noa.

Kāore anō mātou kia mōhio ki te roa o te wā ka hipa i mua i te kitenga o ngā tohumate mai i te pānga o te tangata. E ai ki te Kāhui Hauora te Ao, kei te 2-10 rā tōna roa.

Protecting our whānau is manaaki tangata.
Find out more at [Covid19.govt.nz](https://www.covid19.govt.nz)